

складової підготовки, інтеграція з міжнародним освітнім простором та орієнтація на актуальні потреби ринку праці.

Разом із тим, війна загострила низку системних проблем: нерівний доступ до освіти, психологічне виснаження учасників освітнього процесу, зменшення міжнародної мобільності та кадрові втрати. Ці фактори можуть мати довгострокові наслідки для якості професійної підготовки.

У перспективі розвиток професійної освіти в ЗВО має ґрунтуватися на поєднанні інноваційності та стійкості. Пріоритетними напрямками повинні стати цифровізація, індивідуалізація навчання, розширення співпраці з роботодавцями та міжнародними партнерами, а також відновлення освітньої інфраструктури.

Отже, попри надзвичайно складні умови, система вищої освіти України не лише зберігає свою функціональність, а й формує основу для майбутнього розвитку, відіграючи ключову роль у підготовці фахівців для відбудови держави та її інтеграції у світовий освітній і економічний простір.

Список наукових джерел:

1. Малишевський О., Грітченко А. Проблеми професійної (професійно-технічної) освіти у воєнний та повоєнний час // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. 2023. № 1. С. 118–128. DOI: <https://doi.org/10.31499/2307-4906.1.2023.276952>.
2. Вайнтрауб М. А. Розвиток професійної освіти в умовах воєнного часу // Наукові записки Ніжинського державного університету. 2025. DOI: <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2025-PP-3-137-143>.
3. Ярошук К., Струганець Б. Адаптація професійної освіти до умов воєнного стану: виклики та шляхи вирішення // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. 2024.
4. Губанова Т. О. Функціонування закладів вищої освіти в умовах воєнного стану: сучасний стан та перспективи // Київський юридичний журнал. 2023.
5. Гула Л. В. Навчання студентів ЗВО та їх адаптація в умовах воєнного стану. Інноваційна педагогіка. 2024. № 71, Т. 1. С. 132-136.

УДК 377/378:001.8:061.1ЄС

Зарубіжний досвід взаємодії освіти, науки і виробництва в процесі професійної підготовки фахівців

Улітіна К.А.

асистент кафедри методики професійного навчання
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація. У тезах розглянуто зарубіжний досвід взаємодії освіти, науки та виробництва у підготовці фахівців. Проаналізовано дуальну систему професійної підготовки Німеччини як провідну модель інтеграції теорії і практики, охарактеризовано досвід Франції та Швейцарії. Визначено ключові складові ефективної взаємодії освіти і виробництва та можливості їх адаптації в Україні.

Ключові слова: зарубіжний досвід, дуальна освіта, взаємодія освіти і виробництва, підготовка фахівців, Німеччина, Франція, Швейцарія.

Пошук ефективних організаційних моделей підготовки фахівців, які поєднували б освітній, науковий та виробничий складники, є одним із пріоритетів реформування системи освіти України. Вивчення зарубіжного досвіду таких країн, як Німеччина, Франція і Швейцарія, дозволяє виявити перевірені практикою механізми, які можуть бути адаптовані до вітчизняних умов.

Серед зарубіжних моделей взаємодії освіти і виробництва найбільш дослідженою є дуальна система Німеччини, що визнана у світі «ефективною базовою моделлю» підготовки фахівців [1]. Її ключова характеристика — одночасне навчання на двох майданчиках: підприємстві та державній профшколі. Підприємства несуть дві третини від загальних витрат на первинну профпідготовку, розглядаючи навчання власних майбутніх кадрів як найкращу форму набору персоналу [1]. Станом на 2023 р. у дуальній системі Німеччини підписано 470 900 нових навчальних контрактів, а загальна кількість учнів перевищила 1,22 млн осіб за 327 визнаними спеціальностями [2].

Дослідники Mordhorst та Jenert (2023) вивчили 152 програми вищої освіти з інтеграцією академічного і професійного компонентів у закладах вищої освіти Німеччини та виділили п'ять типів такої інтеграції залежно від ступеня взаємозв'язку теоретичної і практичної складових [3]. Це свідчить про те, що навіть у межах однієї країни взаємодія освіти і виробництва реалізується по-різному і потребує системного аналізу при запозиченні.

Graf (2024) провів порівняльний аналіз моделей навчання на виробництві у вищій освіті Франції, Німеччини та США. У Франції станом на 2022 р. у закладах вищої освіти навчалася 576 000 учнів-практикантів, що склало 51,4 % від усіх учнів у системі учнівства і 11,6 % від усіх студентів вищої освіти. Показово, що до такої форми долучилися навіть престижні *grandes écoles*, які традиційно орієнтувалися на суто академічну підготовку [4].

Швейцарія, Австрія і Німеччина утворили «Альянс дуальної ВЕТ» у 2023 р. для спільного надання консультаційних послуг іншим країнам щодо реформування систем підготовки фахівців. Серед ключових напрямів альянсу — розробка компетентнісних стандартів і навчальних програм, підготовка педагогічного персоналу ЗПО та стимулювання готовності підприємств до участі у підготовці кадрів [5].

Узагальнення зарубіжного досвіду дозволяє виокремити такі умови ефективної взаємодії освіти і виробництва:

1. законодавче регулювання участі підприємств у підготовці фахівців та чіткий розподіл відповідальності між освітнім закладом і роботодавцем;
2. система економічних стимулів для підприємств (компенсації витрат, податкові пільги) і залучення торгово-промислових палат як регуляторів якості;
3. компетентнісна орієнтованість стандартів підготовки, що розробляються спільно з галузевими асоціаціями;
4. інституційне забезпечення: постійні механізми комунікації між закладом освіти, підприємством і здобувачем.

Зарубіжний досвід переконливо свідчить, що ефективна взаємодія освіти, науки та виробництва у підготовці фахівців не виникає стихійно — вона потребує нормативно-правового підґрунтя, економічних стимулів для роботодавців та спільно

розроблених стандартів. Успішні моделі Німеччини, Франції та Швейцарії не можуть бути перенесені механічно, проте їх ключові елементи можуть бути адаптовані з урахуванням українських освітніх, економічних та правових умов — зокрема в контексті впровадження Закону України «Про професійну освіту» (2025).

Список використаних джерел:

1. The German Vocational Training System: An Overview. Federal Foreign Office of Germany. URL: <https://www.germany.info/us-en/welcome/wirtschaft/03-wirtschaft/1048296-1048296> (accessed: 28.03.2026).
2. Dual vocational training in Germany. Tatsachen über Deutschland. URL: <https://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/en/working-germany/dual-vocational-training> (accessed: 28.03.2026).
3. Mordhorst L., Jenert T. Curricular integration of academic and vocational education: a theory-based empirical typology of dual study programmes in Germany. Higher Education. 2023. Vol. 85. P. 1257–1279. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10734-022-00889-7>
4. Graf L. Varieties of work-based higher education: France, Germany and the United States compared. International Journal of Training and Development. 2024. DOI: <https://doi.org/10.1111/ijtd.12329>
5. Germany, Switzerland and Austria – working together for dual VET. Swiss Federal University for Vocational Education and Training SFUVET. 2024. URL: <https://www.sfuvet.swiss/news/germany-switzerland-and-austria-working-together-dual-vet> (accessed: 28.03.2026).
6. Закон України «Про професійну освіту» від 21.08.2025 р. № 4574-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20> (дата звернення: 28.03.2026).

Abstract. The thesis examines international experience of interaction between education, science and industry in the professional training of specialists. The German dual vocational training system as a leading model of theory-practice integration is analysed, along with the experience of France and Switzerland. Key components of effective education-industry cooperation and possibilities for their adaptation in Ukraine are identified.

Keywords: international experience, dual education, education-industry interaction, professional training of specialists, Germany, France, Switzerland.

УДК 37.091.33:331.45

Впровадження інтерактивних технологій навчання при вивченні дисципліни «Основи охорони праці»

Мардзявко К.О.

Доктор філософії, асистент кафедри методики професійного навчання
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація. У тезах розглянуто особливості впровадження інтерактивних технологій навчання під час вивчення дисципліни «Основи охорони праці». Обґрунтовано їх роль у підвищенні ефективності освітнього процесу та формуванні професійних компетентностей студентів.

Ключові слова: інтерактивне навчання, охорона праці, методи навчання, професійна підготовка, компетентність.

Сучасний етап розвитку освіти передбачає впровадження інноваційних підходів до організації навчального процесу, спрямованих на формування активної,